

Конет А.В.

аспірант,

*Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Побудова інформаційного суспільства в Україні та входження нашої держави до інформаційної ери сприяла трансформації багатьох соціальних сфер. Зрозуміло, що певних перетворень набула й вітчизняна правова система. Аналіз наслідків впливу процесу інформатизації на її структурні елементи, дозволяє констатувати, що одних з найбільш серйозних змін зазнала система законодавства. Динамічне та інтенсивне ухвалення інформаційних нормативно-правових актів різною юридичної сили сприяло виокремленню інформаційної галузі законодавства. Однак, нині в юридичній доктрині не приділена достатня увага окресленню наслідків впливу інформатизації на вітчизняну систему законодавства, що й обумовлює актуальність написання цієї наукової статті.

За даними Держкомстату України ще у 2008 року інформаційні відносини було урегульовано 257 законами України та 290 постановами Верховної Ради України, 368 указами та 87 розпорядженнями Президента України, 1149 постановами та 206 розпорядженнями Кабінету Міністрів України, а також 1095 нормативними актами міністерств і відомств України [1, с. 480]. Зважаючи на подальше становлення інформаційного суспільства та інформатизації в Україні, а також входження нашої держави в європейський та міжнародний інформаційний простір, кількість таких актів щорічно збільшується. О. Г. Марценюк стверджує: «Сьогодні Україна має сотні законодавчих та інших нормативно-правових актів, що зорієнтовані на розвиток інформаційних процесів, захист національного інформаційного простору, прискорення інтегральних процесів в світовому інформаційному просторі» [2, с. 35].

Після чергового круглого столу, присвяченому державному управлінню перехідних суспільств в умовах глобалізації, з метою розвитку інформаційної сфери учасниками було запропоновано розробити такі закони:

- про розвиток галузі інформаційних технологій;
- організація обліку і моніторингу;
- впорядкування систем сертифікації, стандартизації, ліцензування;
- розвиток інформаційних систем;
- забезпечення інформаційної безпеки;
- захист і використання інтелектуальної власності;
- захист авторського права [2, с. 8].

Хоча є діаметрально протилежні думки з цього приводу: «...нам не потрібно створювати нові закони у сфері інформації, а систематизувати вже

існуючі, визначаючи у них правові гіперзв'язки з метою подальшого їх кодифікування на рівні Кодексу України про інформацію» [2, с. 82].

Попри таку жваву дискусію науковців з приводу необхідності подальшої динамічної та інтенсивної правотворчої діяльності в інформаційній сфері, трактування поняття «інформаційне законодавство» й донині є нормативно невизначеним. Майже в кожному інформаційному нормативно-правовому акті міститься власне поняття: «законодавство про інформацію» (Закон України «Про інформацію»), «законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність» (Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»), «законодавство про Національну програму інформатизації» (Закон України «Про Національну програму інформатизації»), «законодавство України про державну таємницю» (Закон України «Про державну таємницю») тощо.

Складність проблеми законодавчого регулювання процесів розвитку інформаційної сфери обумовлена тим, що ці процеси охоплюють різні комплекси не тільки юридичних, а ще й різні комплекси економічних та технічних проблем. Їх вирішення в найближчому майбутньому стане першочерговою задачею [2, с. 176; 3, с. 7-32].

Інформаційне законодавство складається з кримінальних, цивільних, адміністративних, конституційних норм тощо. За змістом інформаційне законодавство є комплексним міжгалузевим правовим явищем, що складається з приписів приватно-правового та публічно-правового характеру, об'єднаних таким предметом правового регулювання, як суспільні відносини, які формуються у сфері інформаційної діяльності суб'єктів інформаційних відносин [3, с. 91].

закони та підзаконні акти, що регулюють суспільні відносини, об'єктом яких є інформація, приймались в різні часи і, особливо, без узгодження понятійного апарату. Такі нормативні акти не мають чітко визначеного змісту, недостатньо коректні. Термінологічні розбіжності, різне тлумачення однакових за назвою та формою визначень призводить до варіантного розуміння та застосування норм на практиці. Найбільш важливі терміни, які передбачають тільки одне визначення, мають різні визначення в різних нормативних актах. До них відносяться «таємна інформація», «таємниця», «документ», «документована інформація», «майно», «власність», «володіння», «інтелектуальна власність», «автоматизована система», «суб'єкт суспільних відносин», «учасники суспільних відносин», «система інформаційних відносин» та деякі інші. Значна кількість законів та підзаконних нормативних актів в сфері інформаційних відносин ускладнює їх пошук, аналіз та узгодження для практичного застосування. Має місце розбіжність відносно розуміння структури та складу системи законодавства в сфері інформаційних відносин та підходів до їх формування. В окремих законах до системи законодавства залучаються норми, що встановлені в підзаконних актах. В практиці правозастосування це призводить до колізії норм, ігнорування норм закону на користь норм підзаконного акту. Нові правові акти в сфері суспільних інформаційних відносин часто неузгоджені концептуально з раніше прийнятими, що призводить до правового хаосу [2, с. 38].

Крім суто правових недоліків нормативно-правового регулювання інформаційних правовідносин та як наслідок неефективності інформаційного законодавства, негативно на стан реалізації відповідних інформаційних норм впливає й недостатній рівень правової та інформаційної культури осіб, що покликані їх реалізовувати. Наприклад, погоджуюсь з міркуваннями О. Г. Марценюка щодо хаотичності та масовості інформаційних нормативно-правових актів, відсутності узгодження інформаційних дефініцій тощо. Однак які можуть виникати проблеми в правозастосуванні, якщо є колізія норм між законом та підзаконним нормативно-правовим актом? Які причини застосовувати норми тих актів, що були ухвалені раніше, зважаючи на загальновизнані правила подолання темпоральних, ієрархічних та змістовних колізій?

Отже, інформаційне законодавство займає надзвичайно важливе місце в правовій системі України. Зважаючи на стихійний та ситуативний характер ухвалення інформаційних нормативно-правових актів, говорити про ефективність вітчизняного інформаційного законодавства неможливо. Саме тому виправданим вбачаються пропозиції науковців щодо необхідності проведення фахової систематизаційної діяльності у цій сфері з врахуванням тенденцій міжнародного нормативно-правового регулювання інформаційних правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Правова інформатика: підруч.: за ред. В. Дурдинця, С. Моїсєєва, М. Швеця. [2-е вид.]. – К. : ПанТот, 2007. – 524 с.
2. Марценюк О. Г. Теоретико-методологічні засади інформаційного права України: реалізація права на інформацію: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Олександр Геннадійович Марценюк. – К., 2009. – 276 с.
3. Державне управління перехідних суспільств в умовах глобалізації: матеріали засідання міжнародного круглого столу. – К., 2001. – 269 с.

Кузнєцова О.С.

слухач,

Національна академія внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ СТАТУС УПОВНОВАЖЕНОГО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ З ПРАВ ДИТИНИ

На світовому рівні закріплені стандарти у галузі захисту прав дитини, у вигляді міжнародних письмових документів. Ще у 1924 році Лігою Націй було прийнято Женевську декларацію прав дитини. Питання захисту прав дитини знайшли відображення у Загальній декларації прав людини, прийнятій ООН у 1948 році, у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 року. У 1959 році ООН схвалила Декларацію прав дитини, а у